

Народжені в Києві та відомі у світі

Наталка Будзинська
Київ

До Днів Києва, що проходили в столиці в кінці травня, відкрилася виставка «Кияни у світі. Відомі і невідомі імена», присвячена українцям, які прославили своїми справами не тільки наше місто, а й Україну далеко за її межами впродовж останнього століття.

Виставка, розгорнута в центрі Києва на вул. Володимирській 6, була підготовлена Музеєм історії Десятинної церкви і на її багатолюдному відкритті директор Музею Наталка Писаренко із захопленням розповіла про саму ідею створення такої виставки та її підготовку.

«Це лише кілька сторінок із життя киян - діячів науки, культури, літератури, спорту, але вони дають змогу відчувати атмосферу того часу, коли жили й звершували задумане талановиті українці. Деякі з них за радянської тоталітарної системи змушені були залишити Батьківщину і продовжити свою діяльність за кордоном. Окремі були запрошені відомими науковими центрами Заходу для науково-дослідної роботи та експериментальних досліджень...» - зазначила директор.

Здобувши світової слави, вони не втратили зв'язку з рідним містом, завжди вважали себе киянами, та своєю працею примножували славу столиці своєї Батьківщини. Вчені, імена яких були відомі переважно у наукових колах, завдяки виставці стали відомими широкому загалу.

В експозиції можна побачити документи, наукові праці та фотографії, нагороди та особисті речі вчених зі світовим ім'ям.

Серед них, Тимошенко Степан Прокопович (1878 – 1972), фізик, академік Української Академії Наук, організатор і перший директор Київського інституту технічної механіки (який нині носить ім'я цього вченого). У 1922 р. він переїхав у США, працював науковим консультантом компанії «Вестінгауз», викладав у Мічиганському, Стенфордському університетах. Серед його матеріалів є унікальний експонат - бронзовий бюст ученого роботи відомого німецького скульптора Арно Брекера, переїхавши всю Європу, щоб опинитися на цій виставці;

Писаренко Георгій Степанович (1910 – 2001),

вчений-механік, який очолював в 1960–1980-х рр. Інститут проблем міцності Академії Наук України, що нині носить його ім'я, а в 1970 – 1980-х рр. був головою Комісії космічних досліджень при Президії АН України;

Селянко Олександр Олександрович (1952 – 2001), доктор біологічних наук, нейрофізіолог і біофізик. Свої перші наукові здобутки і відкриття він зробив в Інституті фізіології людини Академії Наук України. Результати досліджень представляв на наукових форумах, співпрацював з відомими західними вченими, проводив наукові дослідження, семінари та лекції в Канаді, Америці, Великобританії.

Останні десять років свого короткого життя займався медико-біологічними дослідженнями в лабораторії відомого британського вченого Девіда Брауна у Лондонському університеті на запрошення Wellcome Trust. Останній, заснований в 1936 році за спадщиною фармацевтичного магната сера Генрі Велкома, фінансує екстраординарні дослідження, «підтримуючи найяскравіші уми».

Він наполегливо працював над створенням нових лікувальних препаратів, в галузі нейрофізіології, був автором багатьох статей та розділів відомих західних наукових видань. У 1990-х за рейтингом наукових досягнень його було названо серед десяти найбільш результативних учених-нейрофізіологів світу. На жаль, він прожив недовго, але яскраве і плідне життя, залишивши наукову спадщину, що є вагомим внеском у розвиток фізіології вегетативної нервової системи.

Сьогодні до киян також повертається ім'я письменника, дисидента, людини, безмежно закоханої в Київ, копіткого і наполегливого дослідника історії нашого міста – Некрасова Віктора Платоновича (1911 – 1987). Учасник Другої світової війни, офіцер, лауреат премії в галузі літератури за повість «В окопах Сталінграда», людина з яскраво вираженою громадянською позицією, непримиримий до будь-якої фальші, письменник з 1974 р. жив і працював у еміграції. Пам'ять про нього збережено в предметах, документах і фотографіях того часу.

Доля ще одного героя виставки тісно переплетена з життям Віктора Некрасова – Марка Райгородського (1940 р.н.), відомого на поч. 1970-х рр. філолога й викладача. Затриманий КДБ у квартирі письменника (Хрещатик, 15), коли прийшов повернути Некрасову паризьке видання роману Євгенія Замятіна «Ми», він був засуджений. Його звинуватили в «поширенні

Під час відкриття виставки: директор музею Наталія Писаренко (в центрі) з подарованими гостями виставки книжками для музею.

завідомо неправдивих вигадок, що порочать радянський державний лад» (стаття 187-1 КК УРСР), на два роки. Після ув'язнення і поневірянь в пошуках роботи Марк Райгородський емігрував у США, де проживає зі своєю сім'єю і дотепер.

Важливу сторінку з історії нашої країни і всього світу розкривають матеріали Кудрявцева Арсенія Олександровича (1908 – 1973), киянина у третьому поколінні, учасника Другої світової війни, члена Нюрнберзького процесу. Він брав участь у підготовці документів для Радянської секції Союзного секретаріату Контрольної ради Німеччини. Рідні й

близкі Арсенія Олександровича не тільки шанують пам'ять про нашого легендарного земляка, а й зберігають унікальні фотодокументи тієї епохи, які представлені в експозиції.

А ще на виставці можна ознайомитися з матеріалами знаменитих киян-спортсменів, чий імена навки внесені в енциклопедію спортивної слави України.

На честь їхніх досягнень не раз здійснювався Державний Прапор на міжнародних змаганнях із різних видів спорту, а глядачі завмирили під звуки гімну України.

Це - Георгій Дибенко та Яків Куценко, Поліна Астахова та Олег Блохін,

Валерій Лобановський та Іван Дерюгін, Валентин Манкін і Віталій Кличко – ось лише невеликий перелік імен наших видатних спортсменів, які несуть славу українського спорту далеко за межі Батьківщини.

Є на виставці і театральний розділ, який представляє Київський академічний театр «Колесо», та його незмінним керівник Кліщевська Ірина Яківна. Про популярність цього творчого колективу красномовно свідчать фотокартки під рубрикою «З «Колесом» по світу». Вірменія, Болгарія, США, Велика Британія, Франція, Албанія, Сербія, Білорусь, Туреччина... – географія

досить широка.

Представлені також афіші, нагороди, які здобував театр у закордонних мандрівках. Його виступи мають успіх не тільки у глядачів, а й у прискіпливих членів журі багатьох фестивалів, де брали участь наші славні актори.

Ця розповідь про визначних киян – вчених, літераторів, спортсменів акторів викликала великий інтерес у відвідувачів.

Київ пишається ними, а Музей буде продовжувати даний проєкт для поширення і поглиблення знань про наших талановитих співвітчизників, які зробили свій неповторний внесок у розвиток світової цивілізації.